

บทที่ 10 วิกฤตการณ์ตะวันออกกลางในอดีต : ระเบิดเวลาของอนาคต

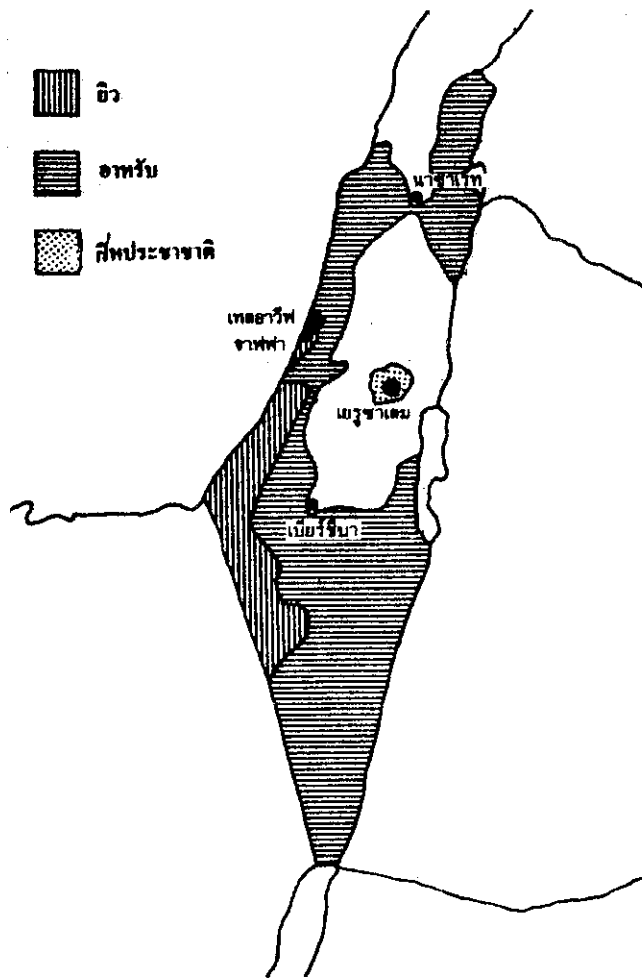
วิกฤตการณ์ตะวันออกกลางในอดีต

วิกฤตการณ์ตะวันออกกลางเกิดขึ้นในระบอบทศวรรษที่ 1940-1970 เป็นความยุ่งยากทางการเมืองระหว่างประเทศระหว่างชาวยิวกับชาวอาหรับในภูมิภาคตะวันออกกลาง และมีผลให้เกิดสงครามจำนวน 4 ครั้งด้วยกัน

สาเหตุสำคัญที่สุดที่นำไปสู่การเกิดวิกฤตการณ์ตะวันออกกลาง คือ ข้อตัดสินขององค์การสหประชาชาติที่ให้แบ่งดินแดนปาเลสไตน์ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเพื่อให้เป็นที่ตั้งถิ่นฐานของชาวยิวและการก่อตั้งประเทศอิสราเอล ได้เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม ค.ศ. 1948

ที่ตั้งประเทศอิสราเอลเคยเป็นดินแดนที่เรียกว่า ดินแดนปาเลสไตน์ ระหว่างสงครามโลกตกอยู่ภายใต้การดูแลของอังกฤษ ในระหว่างนี้เอง ชาวยิวจากประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรปได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในดินแดนปาเลสไตน์จำนวนหนึ่ง ซึ่งการกระทำนี้ไม่เป็นที่พอใจของชาวอาหรับ ซึ่งอาศัยอยู่เดิม ปรากฏว่าได้เกิดการปะทะกันขึ้นของชนสองกลุ่มดังกล่าวหลายครั้ง การปะทะกันที่รุนแรงมี 3 ครั้ง คือ ค.ศ. 1920 ค.ศ. 1936 และ ค.ศ. 1939 ด้วยความวุ่นวายเหล่านี้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งอังกฤษเองไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ ดังนั้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง เดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1947 อังกฤษจึงได้โอนสิทธิการดูแลดินแดนปาเลสไตน์ให้กับองค์การสหประชาชาติ และหลังจากนั้น สหประชาชาติได้ลงมติ ให้แบ่งปาเลสไตน์ออกเป็น 2 รัฐ ได้แก่ รัฐยิว กับรัฐอาหรับ ส่วนนครเยรูซาเลมให้อยู่ภายใต้ภาวะทรัสตีของสหประชาชาติ

ฝ่ายยิวได้ยินยอมรับมติดังกล่าวขององค์การสหประชาชาติ (มติ ค.ศ. 1947) แต่ฝ่ายอาหรับประกาศไม่ยอมรับ ฝ่ายอาหรับมีความเห็นว่า คำตัดสินขององค์การสหประชาชาตินั้นไม่ยุติธรรม ทั้งนี้ โดยอ้างถึงเหตุผลทางประวัติศาสตร์ ฝ่ายอาหรับได้อ้างถึงการทำสงครามเพื่อดินแดนแห่งนี้ของพระมุฮัมมัดในคริสต์ศตวรรษที่ 7 จึงถือสิทธิว่า ฝ่ายอาหรับเป็นผู้ครอบครองอาณาบริเวณนี้มาก่อน ทว่า ข้ออ้างประวัติศาสตร์ทำนองเดียวกันนี้ ฝ่ายยิวก็ใช้อธิบายความอยู่เช่นกันโดยฝ่ายยิวอ้างว่า ฝ่ายตนได้เคยครอบครองดินแดนปาเลสไตน์มาแล้วทั้งหมดในสมัยของกษัตริย์เดวิด ซึ่งเป็นสมัยก่อนคริสตกาล ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างยิวกับอาหรับ ตลอดจนการปะทะกันและนำไปสู่สงครามใหญ่อาจเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยาก

การแบ่งดินแดนปาเลสไตน์ตามมติขององค์การสหประชาชาติ
พฤศจิกายน ค.ศ. 1947

ในวันที่ 15 พฤษภาคม ค.ศ. 1948 กองทัพอาหรับ 6 ประเทศ ได้แก่ อียิปต์ ซีเรีย จอร์แดน เลบานอน อิรัก และซาอุดีอาระเบีย ได้ยกเข้าโจมตีประเทศ "อิสราเอล" ที่เกิดใหม่ สงครามตะวันออกกลางหรือสงครามยิว-อาหรับจึงเกิดขึ้น

สงครามยิว-อาหรับ มีจำนวน 4 ครั้ง กล่าวคือ

1. สงครามยิว-อาหรับครั้งที่ 1 ค.ศ. 1948 เป็นสงครามที่เกิดการรุกรานของฝ่ายอาหรับต่ออิสราเอล ซึ่งเกิดขึ้นในทันทีที่อิสราเอลทำการประกาศเป็นประเทศ ในระยะแรก การรบดำเนินอยู่ประมาณ 4 สัปดาห์ องค์การสหประชาชาติได้เข้าไกล่เกลี่ย โดยมีมติ

จากคณะมนตรีความมั่นคงวันที่ 11 มิถุนายน ค.ศ. 1948 ให้ทั้งสองฝ่ายทำการหยุดยิงพร้อมทั้งเสนอให้รวมปาเลสไตน์เข้ากับจอร์แดนและจัดตั้งเป็นสหพันธรัฐยิว-อาหรับ ซึ่งข้อเสนอดังกล่าวนี้อียิวและอาหรับต่างปฏิเสธอย่างสิ้นเชิง ฉะนั้นในเดือนธันวาคมของปีเดียวกันการสู้รบจึงเกิดขึ้นอีก จากการสู้รบระยะที่สองนี้ อิสราเอลสามารถยึดนครเยรูซาเลมไว้ได้ ทางด้านพรมแดนอียิปต์ก็รุกเข้าเขตนาแกฟ (Nagev) นอกจากนี้ยังสามารถยึดดินแดนบางส่วนของเลบานอนและซีเรียไว้ได้อีกด้วย

จากสภาพการรบดังกล่าวข้างต้น ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1949 อียิปต์จึงจำยอมเซ็นสัญญาสงบศึกกับอิสราเอล และวันที่ 20 กรกฎาคม ค.ศ. 1949 เลบานอน ซีเรีย จอร์แดน และซาอุดีอาระเบีย ได้เซ็นสัญญาสงบศึกกับอิสราเอลเช่นกัน

2. สงครามยิว-อาหรับครั้งที่ 2 ค.ศ. 1956 การสงครามในครั้งนี้อิสราเอลเป็นฝ่ายเข้าโจมตีอียิปต์ก่อน เป็นการตอบโต้ต่อนโยบายเสริมกำลังเพื่อล้มล้างอิสราเอลของรัฐบาลอียิปต์ภายใต้นายนิสเซอร์ อิสราเอลเป็นต่อในสงครามเหมือนเช่นเดิม สามารถยึดดินแดนได้หลายแห่ง ได้แก่ ฉนวนกาซา ดินแดนในทะเลทรายซีในส่วนของทอดชานอ่าวอากาบา จนจรดป้อมเมืองชาร์ม อัลเซต ส่วนกองทัพอียิปต์ต้องถอยร่นออกไปจนถึงคลองสุเอซ

ในสงครามยิว-อาหรับครั้งที่ 2 นี้ ประเทศมหาอำนาจได้เข้าแทรกแซงอยู่มาก กล่าวคือ อังกฤษและฝรั่งเศสซึ่งไม่พอใจนโยบายเสริมกำลังของนิสเซอร์ เนื่องจากความคิดว่านโยบายดังกล่าวนี้จะก่อให้เกิดสงครามในตะวันออกกลางขึ้นได้ ซึ่งจะส่งผลเสียหายมาสู่เส้นทางการค้าของอังกฤษและฝรั่งเศสส่วนที่ต้องผ่านคลองสุเอซ ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลอังกฤษและฝรั่งเศสจึงร่วมกันยื่นคำขาดให้ทั้งอิสราเอลและอียิปต์ถอนทหารออกไปให้ห่างจากคลองสุเอซด้านละ 10 ไมล์ และให้ทำการหยุดยิงภายใน 12 ชั่วโมง แต่ปรากฏว่าทั้งสองฝ่ายมิได้ปฏิบัติตาม อังกฤษและฝรั่งเศสจึงยกทัพบุกอียิปต์

สหภาพโซเวียตแสดงปฏิกิริยาต่อต้านการกระทำของอังกฤษและฝรั่งเศสในทันที ได้ยื่นคำขาดให้อังกฤษและฝรั่งเศสถอนทหารออกไป มิฉะนั้น สหภาพโซเวียตจะใช้อาวุธนิวเคลียร์ถล่มกรุงปารีสและลอนดอน ด้วยเหตุนี้ สงครามยิว-อาหรับครั้งที่ 2 จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วิกฤตการณ์สุเอซ ซึ่งในวิกฤตการณ์นี้ สหรัฐอเมริกาไม่เห็นด้วยกับการกระทำของอังกฤษและฝรั่งเศส ดังนั้นอังกฤษและฝรั่งเศสจึงจำต้องถอนตัวออกไปอิสราเอลถอนทหารออกไปจากอียิปต์เช่นกัน สงครามจึงสิ้นสุดลงในวันที่ 6 ธันวาคม ค.ศ. 1956

อย่างไรก็ตาม อิสราเอลยังได้รับผลประโยชน์จากสงครามครั้งนี้อีก กล่าวคืออิสราเอลได้รับการประกันเสรีภาพในการใช้น่านน้ำอ่าวอากาบา ตลอดจนความปลอดภัยในบริเวณฉนวนกาซา ทั้งนี้โดยสหประชาชาติจัดส่งทหารจำนวน 6,000 คน เข้ารักษาความสงบตลอดแนวพรมแดน ซึ่งมีความยาวถึง 170 ไมล์

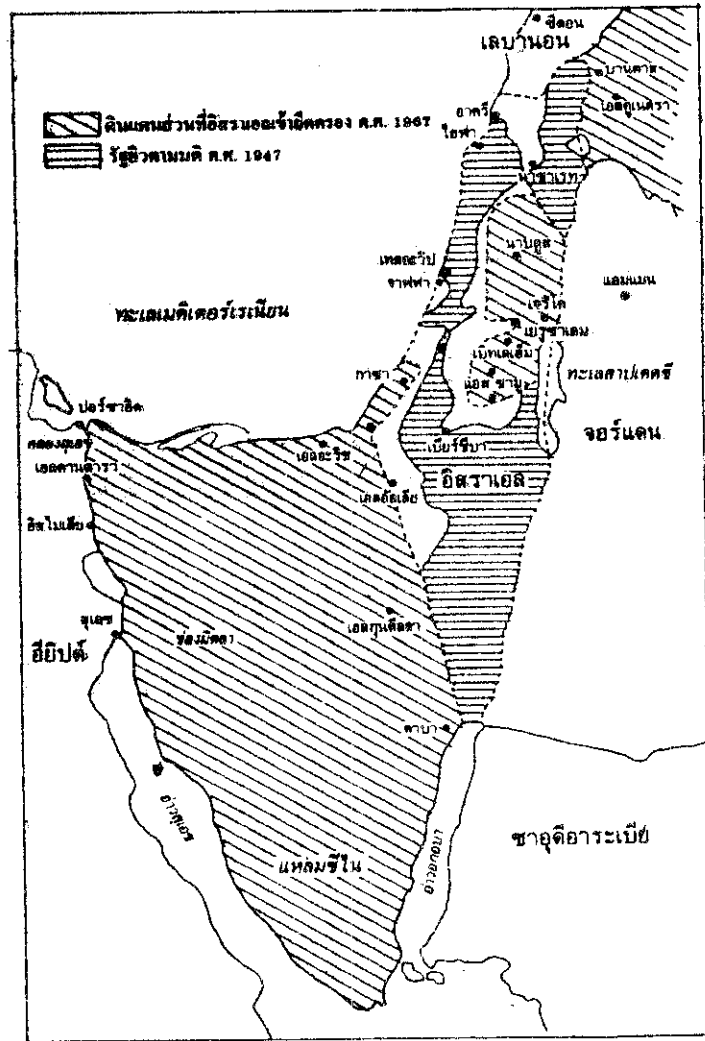
3. สงครามยิว-อาหรับครั้งที่ 3 ค.ศ. 1967 หลังจากวิกฤตการณ์สุเอซสิ้นสุดลง การปะทะกันระหว่างชาวยิวและชาวอาหรับยังคงมีอยู่เป็นระยะ ๆ เพียงแต่ว่ามีได้เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการ จนกระทั่งถึงกลางปี ค.ศ. 1967 ความยุ่งยากได้เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง กล่าวคือ วันที่ 22 พฤษภาคม ค.ศ. 1967 อียิปต์ประกาศปิดอ่าวอากาบามีให้เรือของอิสราเอลผ่านเข้าออก ทั้งนี้เพื่อหวังจะบีบให้อิสราเอลประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจ แต่เหตุการณ์ได้ทวีความตึงเครียดมากขึ้น เมื่ออียิปต์เรียกร้องให้กองกำลังสหประชาชาติถอนตัวออกไป ทั้งจากฉนวนกาซาและบริเวณพรมแดนระหว่างอิสราเอลกับอียิปต์ และเมื่อกองกำลังสหประชาชาติถอนตัวออกไปแล้ว อียิปต์ก็เคลื่อนพลเข้าแทนที่ในบริเวณนั้น วันที่ 5 มิถุนายน ค.ศ. 1967 สงครามอย่างเป็นทางการจึงเริ่มต้นขึ้น

ลักษณะของสงครามในครั้งนี้นี้ยังคงเหมือนเดิม คือ อิสราเอลเป็นฝ่ายได้เปรียบ หลังจากทำสงครามได้เพียง 3 วัน อิสราเอลสามารถยึดเมืองชาร์ม อัลเชค ไปได้ พร้อมทั้งเปิดวงล้อมของอียิปต์ที่อ่าวอากาบ่าได้อีก ส่วนการรบทางเหนือ อิสราเอลยึดได้เมืองอัลอะรัช ราฟาห์ ตลอดจนแหลมซีนไอน์ได้ทั้งหมด การรบด้านจอร์แดน อิสราเอลยึดได้เมืองเยรูซาเลม จานิน ทุมัส รามัลลาห์ เบกเลเฮม และฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจอร์แดนทั้งหมด และการรบด้านซีเรีย อิสราเอลสามารถยึดที่ราบสูงโกลันไว้ได้ การรบดำเนินไปอย่างรวดเร็วเพียงเวลา 6 วัน อิสราเอลก็ทำการยึดดินแดนไว้ได้เป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ การสู้รบครั้งนี้จึงถูกเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “สงคราม 6 วัน”

ในการรบครั้งนี้ องค์การสหประชาชาติได้ใช้ความพยายามที่จะหยุดยั้งสงครามอีกเช่นกัน วันที่ 7 มิถุนายน ปีเดียวกัน คณะมนตรีความมั่นคง ของสหประชาชาติได้ลงมติให้คู่สงครามทำการหยุดยิง และหลังจากนั้นได้เสนอแนวทางที่จะสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้น เดือนธันวาคม ค.ศ. 1967 สงครามยิว-อาหรับ ครั้งที่ 3 สิ้นสุดลง โดยฝ่ายอิสราเอลได้ชัยชนะ พร้อมทั้งเข้ายึดพื้นที่บริเวณปาเลสไตน์ไว้อีกเป็นจำนวนหลายพันตารางกิโลเมตร

4. สงครามยิว-อาหรับครั้งที่ 4 ค.ศ. 1973 สงครามครั้งนี้ฝ่ายอาหรับเป็นฝ่ายเปิดฉากการรบก่อน สาเหตุของสงครามเป็นผลสืบเนื่องมาจาก การพ่ายแพ้สงครามในครั้งก่อน ๆ ของฝ่ายอาหรับ กล่าวคือ

- 4.1 อาหรับต้องการยึดดินแดนที่เสียไปในการรบครั้งก่อน ๆ กลับคืนมา
- 4.2 ต้องการได้เปรียบในโต๊ะประชุมเมื่อมีการเจรจากัน
- 4.3 ด้วยความกลัวอิสราเอลจะแก้แค้น เช่น กรณีของซีเรียทำการสนับสนุนให้กองโจรปาเลสไตน์ทำการจับชาวยิวเป็นตัวประกัน เป็นต้น
- 4.4 ต้องการล้างอายที่ทำสงครามประสบกับความพ่ายแพ้เสมอมา สงครามครั้งใหม่จึงเสมือนเป็นสงครามกอบกู้ชื่อเสียง

พรมแดนใหม่ของอิสราเอล ค.ศ. 1967 เปรียบเทียบกับพรมแดนเดิม เมื่อปี ค.ศ. 1947

ถึงฝ่ายอาหรับจะไม่เคยได้ชัยชนะเหนืออิสราเอล แต่ในสงครามครั้งนี้ก็ยังตั้งความหวังว่า ฝ่ายตนคงชนะแน่ ทั้งนี้เพราะคาดว่าสงครามจะมีลักษณะสั้น ๆ และคาดว่ามหาอำนาจจะต้องเข้าแทรกแซงเพราะการพ่ายแพ้ของฝ่ายอาหรับอีกจะมีผลต่อสถานะอำนาจในตะวันออกกลางต้องเสียไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ฝ่ายอาหรับได้วางแผนที่จะให้ "น้ำมัน" ทำการบีบสหรัฐอเมริกาให้ช่วยตน

ปรากฏว่า อิสราเอลเป็นฝ่ายได้เปรียบในการรบอีกครั้งหนึ่ง แต่มีสิ่งต่างไปจากสงครามก่อนหน้านั้น คือ อภิมหาอำนาจทั้งสอง สหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต

ต่างได้ส่งอาวุธทันสมัยทุกรูปแบบเข้าช่วยในการสงครามครั้งนี้อย่างเต็มที่ โดยสหรัฐอเมริกาช่วยฝ่ายยิว ส่วนสหภาพโซเวียตช่วยฝ่ายอาหรับสงครามได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกขณะ ถึงขีดที่ประเทศอภิมหาอำนาจเองเกรงสงครามจะกลายเป็นสงครามนิวเคลียร์ ดังนั้นจึงมีการดำเนินการเพื่อให้สงครามครั้งนี้ยุติลง วันที่ 21 ตุลาคม ค.ศ. 1973 สหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตได้เสนอญัตติร่วมกันต่อองค์การสหประชาชาติ เรียกร้องให้มีการหยุดยิงภายใน 12 ชั่วโมง

ถึงแม้ว่าสหประชาชาติจะลงมติให้คู่สงครามทำการหยุดยิง แต่ปรากฏว่า ไม่มีใครมีใครปฏิบัติตามมติดังกล่าวกันนัก เพราะต่างกังวลกับเรื่องเชลยศึกของฝ่ายตน ในที่สุดประธานาธิบดีชาติต่างของอียิปต์จึงเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตส่งกองกำลังเข้าไปควบคุมสถานการณ์ การประจันหน้ากันจึงเกิดขึ้นอีก ด้วยเหตุนี้ สหประชาชาติ จึงมีการเรียกประชุมด่วน และได้ลงมติจัดส่งทหารขององค์การสหประชาชาติเข้าไประงับเหตุการณ์

วันที่ 12 พฤศจิกายน ค.ศ. 1973 อียิปต์และอิสราเอลทำการลงนามในข้อตกลงหยุดยิงทำกันที่กิโเลเมตร 101 บนถนนสาย ไคโร-สุเอซ สารสำคัญของข้อตกลงมีดังนี้ คือ

1. จะยอมปฏิบัติตามมติของคณะมนตรีความมั่นคงของสหประชาชาติเรื่องการหยุดยิง
2. จะเริ่มการเจรจาเรื่องกลับเข้าตั้งในแนวหยุดยิง เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม ค.ศ. 1967
3. เมืองสุเอซจะได้รับอุปกรณ์ตลอดจนเครื่องอุปโภคต่าง ๆ และชาวเมืองที่บาดเจ็บจากการต่อสู้ของสงครามจะได้รับอนุญาต ให้ออกจากเมืองได้
4. อียิปต์มีสิทธิจะส่งอุปกรณ์ต่าง ๆ ยกเว้นยุทธโธปกรณ์ไปให้แก่กองทัพที่ 3 ที่ถูกกองทัพอิสราเอลปิดล้อมอยู่บนฝั่งตะวันออกของคลองสุเอซได้
5. เจ้าหน้าที่สหประชาชาติจะเข้าแทนที่ทหารของอิสราเอลตามด่านต่าง ๆ ระหว่างถนนสายไคโร - สุเอซ
6. เมื่อเจ้าหน้าที่ของสหประชาชาติเข้าประจำด่านต่าง ๆ ตามถนนสายต่าง ๆ แล้วจะมีการแลกเปลี่ยนเชลยศึกระหว่างยิว-อาหรับ

ถึงแม้จะมีการเจรจาสงบศึก ตลอดจนมีข้อตกลงเพื่อใช้ปฏิบัติหลายประการดังรายละเอียดที่กล่าวมาแล้ว แต่ยังคงมีปัญหาคือ อื่น ๆ อีกหลายประการที่จะต้องเจรจากัน อาทิ ปัญหาดินแดนบริเวณที่ราบสูงโกลัน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ค.ศ. 1973 สงครามยิว-อาหรับได้ยุติลง

ผลกระทบของสงครามตะวันออกกลาง

1. ก่อให้เกิดผลเสียหายทางด้านเศรษฐกิจ สงครามยิว-อาหรับ มีด้วยกันทั้งหมด 4 ครั้ง การทำสงครามแต่ละครั้งได้ทำลายทรัพย์สินของรัฐและประชาชนไปเป็นจำนวนมหาศาล อาทิ

เหตุการณ์ในวิกฤตการณ์สุเอซมีผลให้คลองสุเอซใช้การไม่ได้เป็นเวลานาน รัฐบาลอียิปต์สูญเสียรายได้จากการเก็บค่าเดินทางผ่านคลองสุเอซและยังจะต้องเสียงบประมาณอีกจำนวนหนึ่งเพื่อปรับปรุงให้คลองสุเอซอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีดังเดิมอีกด้วย

2. เกิดการแตกแยกในกลุ่มประเทศอาหรับ เมื่อสงครามตะวันออกกลางสิ้นสุดลง อียิปต์กับอิสราเอลทำตามข้อตกลงที่แคมป์เดวิด ประเทศอาหรับต่าง ๆ ซึ่งเคยเป็นพันธมิตรกับอียิปต์ และเคยยกย่องอียิปต์ว่าเป็นผู้นำของโลกอาหรับได้เปลี่ยนทัศนคติที่มีต่ออียิปต์ไป อียิปต์ถูกตราหน้าว่าเป็นผู้ทรยศ ถึงกับมีแนวคิดที่จะลอบสังหารประธานาธิบดีชาติดัต ซึ่งในที่สุดชาติดัตก็ถูกลอบสังหาร เสียชีวิตเมื่อ ค.ศ. 1982 จึงกล่าวได้ว่า ผลของสงครามตะวันออกกลางก่อให้เกิดความแตกแยกในกลุ่มประเทศอาหรับมากขึ้น

3. เพิ่มความเป็นศัตรูกันของชาวยิวและอาหรับ ผลของการทำสงครามยิว-อาหรับทุก ๆ ครั้ง อิสราเอลจะทำการผนวกดินแดนเพิ่มมากขึ้น ผลดีสำหรับประเทศอิสราเอล คือ ความมั่นคงทางทหารและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ แต่การผนวกดินแดนของประเทศอื่น ๆ จัดว่าเป็นการละเมิดต่อหลักการสิทธิมนุษยชน ความเกลียดชังระหว่างชน 2 กลุ่ม คือ ยิวกับอาหรับจึงเพิ่มความรุนแรงมากขึ้น

4. เกิดกรณีการลอบสังหารประธานาธิบดีชาติดัตแห่งอียิปต์ จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสงครามยิว-อาหรับ ได้นำไปสู่การลอบสังหารประธานาธิบดีอันวาร์ ชาติดัต แห่งอียิปต์ผู้ซึ่งพยายามที่จะแสวงหาสันติภาพให้เกิดขึ้นในตะวันออกกลาง เขาถูกสังหารหลังจากที่ได้กลับจากการเยือนอิสราเอลและได้พบปะเจรจากับผู้นำของประเทศอิสราเอล คือ นายเมนาเชม เบกินได้ไม่นาน ซึ่งทำให้การเจรจาระหว่างยิวกับอาหรับที่จะมีขึ้นที่กรุงเจนีวาต้องหยุดชะงักลง

แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งในภูมิภาคตะวันออกกลางของสหรัฐอเมริกาและมหาอำนาจยุโรป

สงครามตะวันออกกลางจัดได้ว่าเป็นสงครามที่ยาวนานและปัญหาเรื้อรังต่าง ๆ ก็ยังมีได้แก่ซากันให้แจ่มชัด ถึงอย่างไรก็ตาม จากการพ่ายแพ้สงครามถึง 4 ครั้งของฝ่ายอาหรับ การขยายดินแดนมากขึ้นตลอดเวลาและความมั่นคงของอิสราเอลในตะวันออกกลาง มีผลทำให้ประธานาธิบดีชาติดัตจำต้องยอมรับความเป็นจริงบางประการคือ การคงอยู่ของอิสราเอลในภูมิภาคตะวันออกกลาง ดังนั้นหลังจากการสิ้นสุดของสงครามยิว-อาหรับครั้งที่ 4 แนวทางเพื่อสร้างสันติภาพในตะวันออกกลางของอียิปต์จึงเปลี่ยนรูปไป จะเปลี่ยนจากนโยบายสงครามมาสู่การอยู่ร่วมกันโดยสันติ สิ่งนี้คือที่มาของข้อตกลงที่แคมป์ เดวิด (Camp David Accords)*

*แคมป์เดวิด อยู่ในมลรัฐแมริแลนด์ สหรัฐอเมริกา มีการประชุมกันในระหว่างวันที่ 5-17 กันยายน ค.ศ. 1978

ระหว่างชาติตักกับเบกิน และมีประธานาธิบดีคาร์เตอร์เป็นตัวกลางในการเจรจา หลังจากนั้น วันที่ 26 มีนาคม ค.ศ. 1979 ผู้นำของอียิปต์และอิสราเอลได้เดินทางไปลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพที่สหรัฐอเมริกาอีกครั้งหนึ่ง

สาระสำคัญในข้อตกลงที่แคมป์เดวิด

1. **แนวทางสู่สันติภาพในตะวันออกกลาง** แนวทางเพื่อสร้างสันติภาพในตะวันออกกลาง จะประกอบด้วยวิธีการหลายประการ กล่าวคือ

1.1 เกี่ยวกับปาเลสไตน์ ทั้งสองฝ่ายตกลงกันในหลักการว่า ในการแก้ปัญหาปาเลสไตน์ ในทุกด้านจะมีการประชุมร่วมกันของอียิปต์ อิสราเอล จอร์แดน และผู้แทนของชาวปาเลสไตน์

1.2 ปัญหาพื้นที่บริเวณฝั่งตะวันตกของคลองสุเอซกับฉนวนกาซา ในปัญหานี้ ได้มีการวางเป้าหมายไว้ว่า ประชาชนในเขตดังกล่าวจะได้มีโอกาสปกครองตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวปาเลสไตน์ และในเวลาไม่เกิน 5 ปีจะมีการพิจารณาสถานภาพของดินแดนทั้งสอง ในขบวนการเจรจาเพื่อให้สิทธิในการปกครองตนเองดังกล่าวนี้ จอร์แดนจะเป็นผู้เข้าร่วมในการเจรจาด้วย ในขณะเดียวกัน ทหารอิสราเอลจะเริ่มทำการถอนทหารออกไปจากดินแดนทั้งสองไปเรื่อย ๆ

1.3 ลักษณะสัมพันธภาพระหว่างอียิปต์กับอิสราเอล ทั้งสองฝ่ายสัญญาที่จะไม่ใช้กำลังต่อสู้เพื่อแก้ปัญหาระหว่างกันโดยเด็ดขาด และจะเร่งเจรจาเพื่อหาทางวางแผนเพื่อสันติภาพอย่างละเอียดภายในเวลา 3 เดือน

2. **แนวทางของสนธิสัญญาสันติภาพ** ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นว่า สนธิสัญญาสันติภาพจะเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะหยุดยั้งสงครามในอนาคตได้ ฉะนั้นจะต้องมีการเจรจาโดยละเอียดรอบคอบ และที่สำคัญต้องทำกันเป็นขั้นตอน เฉพาะระยะแรกที่แคมป์เดวิดนี้ได้มีข้อตกลงเป็นแนวทางกว้าง ๆ ดังนี้

2.1 อียิปต์จะมีอธิปไตยเหนือดินแดนของตนอย่างเต็มที่

2.2 อิสราเอลจะถอนทหารออกไปจากคาบสมุทรซีน สนามบินที่มีอยู่จะเป็นของอียิปต์ แต่อียิปต์จะนำไปใช้ทางการทหารไม่ได้

2.3 อิสราเอลจะได้รับสิทธิในการเดินเรือในอ่าวและคลองสุเอซของอียิปต์ ตามข้อตกลงสากล (Constantinople Convention ค.ศ. 1888) ช่องแคบไทราน (Tiran) และอ่าวอากาบา (Aqaba) จะต้องเป็นน่านน้ำสากล

2.4 ให้มีการสร้างทางหลวงเชื่อมระหว่างซีไนและจอร์แดน ส่วนที่ใกล้กับเมืองอีลาต (Eilat)

2.5 ให้มีกองทัพรักษาการณ์ในเขตต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา ทั้งนี้จะอยู่ในขอบเขตจำกัดตามข้อตกลง

เมื่อพิจารณาปัญหาข้อตกลงแคมป์เดวิดแล้วจะพบว่า มีใช้การแก้ปัญหาตะวันออกกลางหรือปัญหาิว-อาหรับอย่างแท้จริง แต่เป็นเพียงการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับอียิปต์เท่านั้น ดังนั้นการแก้ปัญหาครั้งนี้จึงยังไม่ตรงกับเป้าหมายนัก ยิ่งไปกว่านั้นได้ ปรากฏว่าอิสราเอลยังคงมีเรื่องปะทะกับกองโจรปาเลสไตน์อยู่เนือง ๆ โดยเฉพาะในเลบานอน นอกจากนี้อิสราเอลยังแสดงความพร้อมที่จะสู้รบกับซีเรียถ้าจำเป็น ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่คาดหมายว่า ความไม่สงบในตะวันออกกลางจึงอาจเกิดขึ้นได้อีก

ระบิตเวลาของอนาคต

ผลจากสงครามิว-อาหรับ หรือสงครามตะวันออกเมื่อปลายทศวรรษที่ 1940 จนถึงทศวรรษที่ 1970 มีผลให้ประเทศอาหรับหลายประเทศต้องสูญเสียดินแดนให้กับอิสราเอล ดังรายละเอียดที่กล่าวมาแล้ว สภาพการเผชิญหน้ากันระหว่างชาวยิว-ชาวอาหรับจึงเป็นที่ลึกลับเหลือยงไม่ได้ กระบวนการเจรจาทางการทูตเพื่อสร้างสันติภาพ ยิว-อาหรับ ของสหรัฐอเมริกาจึงเกิดขึ้น ที่สำคัญได้แก่ข้อตกลงที่แคมป์เดวิดเมื่อปี ค.ศ. 1979 แต่ภาวะความตึงเครียดทางการเมืองระหว่างยิว-อาหรับยังคงไม่จบลง ตลอดทศวรรษที่ 1980 และ ทศวรรษที่ 1990 ผู้นำของสหรัฐอเมริกายังคงดำเนินการทางการทูตพยายามสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในภูมิภาคตะวันออกกลาง ได้มีการเจรจากันหลายครั้ง ระหว่างผู้นำของประเทศอิสราเอล กับผู้นำของประเทศอาหรับที่เกี่ยวข้อง โดยมีประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาเป็นตัวกลาง การเจรจาดังกล่าวในที่สุด มาถึงบทสรุปที่ว่าฝ่ายอิสราเอลจะคืนดินแดนที่ยึดมาได้จากการทำสงครามยิว-อาหรับให้กับเจ้าของเดิม และชาวยิว-ชาวอาหรับจะมีชีวิตอย่างสันติ-ร่วมกันในภูมิภาคตะวันออกกลาง ดังนั้นจึงได้มีการเซ็นสนธิสัญญาสันติภาพระหว่างอิสราเอลกับประเทศอาหรับที่เกี่ยวข้อง อาทิ จอร์แดน ซีเรีย เป็นต้น และรวมถึงองค์การปลดปล่อยปาเลสไตน์ (Palestine Liberation Organization หรือ PLO) อีกด้วย

เหตุการณ์สำคัญ ๆ ในความสัมพันธ์ระหว่างอิสราเอลกับกลุ่มประเทศอาหรับที่เกิดขึ้น ในระบอบศตวรรษที่ 1990

1. การลงนามข้อตกลงระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์

การแก้ไขปัญหาในตะวันออกกลางระหว่างอิสราเอลกับองค์การปลดปล่อยปาเลสไตน์ (Palestine Liberation Organization-PLO) เริ่มคืบหน้ามากขึ้นอีกเมื่อนายยิตซ์ฮารบิน (Yizhak Rabin) นายกรัฐมนตรีอิสราเอล กับนายยัสเซอร์ อาราฟัต (Yasser Arafat) ผู้นำ PLO ลงนามร่วมกันในข้อตกลงขยายเขตการปกครองตนเองของชาวปาเลสไตน์ออกไปยังฝั่งตะวันตก ของแม่น้ำจอร์แดนที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐ เมื่อวันที่ 28 กันยายน ค.ศ. 1995 โดยมีประธานาธิบดีบิล คลินตัน (Bill Clinton) แห่งสหรัฐเป็นประธาน และกษัตริย์ฮุสเซน (Hussein) แห่งจอร์แดนกับประธานาธิบดีฮอสนี มุบารัค (Hosni Mubarak) แห่งอียิปต์ เป็นสักขีพยาน

ก่อนหน้านี้ เมื่อวันที่ 13 กันยายน ค.ศ. 1993 ราบินและนายอาราฟัตก็เคยลงนามร่วมกันในปฏิญญาแห่งหลักการ ซึ่งเป็นข้อตกลงสันติภาพที่กำหนดแผนการปกครองพฤษภาคม ค.ศ. 1994 ผู้แทน PLO และอิสราเอลก็ลงนามร่วมกันในข้อตกลงให้ชาวปาเลสไตน์ในฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจอร์แดนและที่ฉนวนกาซาทดลองปกครองตนเองเป็นครั้งแรก ข้อตกลงฉบับนี้เรียกร้องให้ชาวอิสราเอลถอนตัวออกไป แต่ยังอนุญาตให้ทหารอิสราเอลตั้งกำลังไว้ในเขตที่มีชาวอิสราเอลตั้งถิ่นฐานอยู่ (คิดเป็นพื้นที่ร้อยละ 40 ของฉนวนกาซา) และในที่สุดก็มีการตกลงเมื่อวันที่ 24 กันยายน ค.ศ. 1995 ให้ขยายเขตการปกครองตนเอง ออกไปยังฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจอร์แดน ซึ่งได้มีการลงนามที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ในเวลาต่อมา

สาระสำคัญของข้อตกลงฉบับล่าสุด คือ ให้ขยายเขตการปกครองตนเองของชาวปาเลสไตน์ นอกเหนือจากที่มีอยู่ที่ฉนวนกาซาและเมืองเจริโคออกไปครอบคลุมถึงฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจอร์แดนทั้งหมดที่อิสราเอลเข้ายึดครองเมื่อครั้งสงครามตะวันออกกลางปี ค.ศ. 1967 อย่างไรก็ตาม ข้อตกลงฉบับนี้ยังทิ้งปัญหาที่ไม่สามารถระบุแน่ชัดได้เกี่ยวกับเรื่องกำหนดเวลาที่แน่นอนในการถอนทหารอิสราเอลออกจากพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งนายอาราฟัตแถลงว่า อิสราเอลจะเริ่มถอนทหารออกภายใน 10 วัน และจะแล้วเสร็จใน 2 เดือน คือไม่เกินสิ้นปี ค.ศ. 1995 ส่วนนายราบินแถลงเมื่อวันที่ 29 กันยายน ค.ศ. 1995 ว่า การถอนทหารออกจาก 6 เมืองในฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจอร์แดน คือ เบธเลเฮม (Bethlehem), รามาลา (Ramallah), เจนิน (Jenin), นาบลุส (Nablus), ทูลคาเรม (Tulkarem) และโอล์กิลียา (Oatgillya) ขึ้นอยู่กับการสร้างถนนอ้อมเมืองเบธเลเฮมและรามาลาเพื่อใช้ขนย้ายทหาร อย่างไรก็ตาม นายชิมอน เปเรส (Shimon

Peres) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ อิสราเอล แถลงเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม ค.ศ. 1995 ว่า การถอนทหารจะแล้วเสร็จภายในปี ค.ศ. 1995 โดยจะถอนหมด 6 เมือง ส่วนเมืองเฮ็บบรอน (Hebron) จะถอนส่วนใหญ่ รวมทั้งกองบัญชาการทหารด้วย

ในประเด็นการปล่อยตัวนักโทษชาวปาเลสไตน์ที่อิสราเอลคุมขังไว้ ในข้อตกลงระบุไว้กว้าง ๆ ว่าอิสราเอลจะปล่อยตัวนักโทษหลายพันคนในอีกไม่กี่เดือนข้างหน้า (นักโทษทั้งหมดมีประมาณ 5,500 คน คาดว่าอิสราเอลจะปล่อยประมาณ 2,000 คน) โดยส่วนแรกจะปล่อย หลังลงนามเมื่อวันที่ 28 กันยายน ค.ศ. 1995 ส่วนที่สองเมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาของปาเลสไตน์ และส่วนที่เหลือจะปล่อยภายหลัง อย่างไรก็ตาม อิสราเอลปฏิเสธที่จะปล่อยตัวนักโทษปาเลสไตน์ 350 คน ที่สังหารหรือทำร้ายชาวอิสราเอล

การเลือกตั้งสมาชิกสภาของปาเลสไตน์คาดว่าจะมีขึ้นประมาณต้นปี ค.ศ. 1996 (หลังจากที่อิสราเอลถอนทหารออกจากฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจอร์แดน) โดยจะมีสมาชิก 82 คน ทำหน้าที่ทั้งด้านบริหารและนิติบัญญัติ

การที่นายราบินและนายอาราฟต์ตกลงกันในครั้งนี้ ชาวอิสราเอลที่เข้าไปตั้งถิ่นฐานในฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจอร์แดนไม่เห็นด้วย และกล่าวหาว่ารัฐบาลอิสราเอลทรยศ ขณะเดียวกัน ก็เตรียมตั้งกองกำลังป้องกันตนเองเพื่อตรวจตราตามท้องถื่นหลังทหารอิสราเอลถอนออกไป โดยกองกำลังนี้จะเข้าไปประจำการตามหน่วยทหารที่ว่างลง ส่วนชาวปาเลสไตน์บางส่วนก็ไม่พอใจที่ข้อตกลงนี้ยังให้อิสราเอลอาศัยในพื้นที่ของฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจอร์แดนได้ต่อไป อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจชาวปาเลสไตน์ร้อยละ 70 เห็นด้วยกับข้อตกลงนี้

ประธานาธิบดีคลินตันกล่าวถึงการมีสันติภาพในตะวันออกกลางว่าจะเกิดขึ้นได้เมื่อข้อตกลงสันติภาพอิสราเอลปาเลสไตน์มีผลอย่างสมบูรณ์ และอิสราเอลกับซีเรีย รวมทั้งอิสราเอลกับเลบานอนเจรจาตกลงกันได้ แต่การเจรจาระหว่างอิสราเอลกับซีเรีย คงไม่ประสบผลในอนาคตอันใกล้เนื่องจากผู้นำซีเรียไม่เห็นด้วยกับข้อตกลงครั้งนี้ และประธานาธิบดีฮาเฟซ อัล อัสซาด (Hafez al-Assad) แห่งซีเรีย ไม่ยอมเข้าร่วมเป็นสักขีพยานในการลงนามครั้งนี้

2. การเจรจาระหว่างอิสราเอลกับซีเรีย

การเจรจาระหว่างอิสราเอลกับซีเรีย มีความคืบหน้า เพียงเล็กน้อย เริ่มจากการเจรจาที่สเปนเมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 1991 และมายุติลงเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1995 เนื่องจากแต่ละฝ่ายไม่สามารถประนีประนอมได้ โดยซีเรียต้องการให้อิสราเอลถอนตัวออกจากที่ราบสูงโกลัน ซึ่งอิสราเอลเข้ายึดครองเมื่อปี ค.ศ. 1967 ขณะที่อิสราเอลตั้งเงื่อนไขว่าซีเรียต้องสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตขึ้นปกติกับอิสราเอลก่อน จึงจะถอนตัวออกจากที่ราบสูงโกลัน ซึ่งเรื่องนี้

สื่อมวลชนซีเรียรายงานว่าซีเรียไม่รีบร้อน ในการทำความตกลงกับอิสราเอล แม้สหรัฐจะเรียกร้องในเรื่องนี้ก็ตาม เพราะซีเรียต้องการให้มีการรับประกัน ความมั่นคงและอธิปไตยของซีเรียก่อน อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมา สหรัฐได้ส่งนายวอร์เรน คริสโตเฟอร์ (Warren Christopher) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐไปตระเวนออกกลางเพื่อชักจูงซีเรีย

3. การลอบสังหารนายกรัฐมนตรีอิสราเอล

เหตุการณ์ที่สะเทือนขวัญและมีผลกระทบต่อสันติภาพในตะวันออกกลางมากที่สุดคือการลอบสังหารนายยิตซัค ราบิน นายกรัฐมนตรีอิสราเอลและผู้นำพรรคแรงงาน (Labour Party) วัย 73 ปี เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน ค.ศ. 1995 หลังจากที่นายราบินเสร็จสิ้นการกล่าวคำปราศรัยเกี่ยวกับสันติภาพในตะวันออกกลางที่ กรุงเทลอาวีฟ ท่ามกลางฝูงชนที่เข้าร่วมฟังประมาณ 100,000 คน

นายราบินถูกยิงระยะประชิดตัว 2 นัดไปเสียชีวิตที่โรงพยาบาล ส่วนมือปืนถูกจับตัวได้ในที่เกิดเหตุ เป็นนักศึกษาชาวยิว ชื่อนายยีกัล อามีร์ (Yigal Amir) จากการสอบสวน นายอามีร์ให้การว่าเป็นผู้วางแผนการลอบสังหารด้วยตนเอง โดยก่อนหน้านี้วางแผนมาแล้ว 2 ครั้ง แต่ไม่มีโอกาสลงมือ ในครั้งนี้มุ่งที่จะสังหารนายชิมอน เปเรส (Shimon Peres) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศอิสราเอลด้วย แต่โชคดีที่นายเปเรสแยกตัวออกมาจากนายราบินก่อน หลังจากที่นายราบินกล่าวคำปราศรัย

สำหรับสาเหตุของการลอบสังหารนั้น นายอามีร์ให้เหตุผลว่า นายราบินทรยศต่อประเทศโดยนำดินแดนที่พระเจ้าประทานให้ชาวยิวไปให้แก่ชาวปาเลสไตน์ และยอมรับว่าดำเนินการเพียงคนเดียวภายใต้คำสั่งของพระเจ้า รวมทั้งไม่เสียใจต่อการกระทำครั้งนี้

นายราบินเป็นผู้นำคนแรกของอิสราเอลที่ถูกลอบสังหาร และผู้สังหารกลับเป็นชาวยิวหัวรุนแรงเอง ทั้งที่ก่อนหน้านี้ไม่เคยปรากฏการใช้ความรุนแรงเข้าตัดสินปัญหาขัดแย้งทางการเมืองระหว่างชาวยิวด้วยกันมาก่อน การลอบสังหารครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงความแตกแยกในหมู่ชาวยิว โดยฝ่ายหนึ่งเห็นด้วย และอีกฝ่ายไม่เห็นด้วยกับแผนสันติภาพที่จะคืนดินแดนให้แก่อาหรับ

ในทัศนะของชาวยิวฝ่ายขวาหัวรุนแรงเห็นว่านายราบินไม่ใช่ผู้สร้างสันติภาพ แต่เป็นผู้หักหลังชาวยิวโดยยอมทำความตกลงกับฝ่ายปาเลสไตน์ การลงนามในข้อตกลงสันติภาพกับนายยัสเซอร์ อาราฟัตผู้นำองค์การปลดปล่อยปาเลสไตน์ ทำให้นายราบินตกเป็นเป้าสังหารทั้งจากกลุ่มหัวรุนแรงในปาเลสไตน์และชาวยิวเอง รวมถึงชาวยิวที่ตั้งถิ่นฐานในฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจอร์แดนด้วย

คณะรัฐมนตรีอิสราเอลมีมติให้แต่งตั้งนายเปเรสรักษาการนายกรัฐมนตรี ซึ่งตามกฎหมายอิสราเอล นายเปเรสจะเป็นผู้นำรัฐบาลชั่วคราวจนกว่าจะได้รับการรับรองจากประธานาธิบดีเอเซอร์ ไวซ์แมน (Ezer Weizman) ให้จัดตั้งรัฐบาลใหม่ และรัฐบาลใหม่ ก็ต้องผ่านการรับรองจากสภา
อนึ่ง การที่ให้นายเปเรสรักษาการนายกรัฐมนตรีนั้น นายเบนจามิน เนทันยาฮู (Benjamin Netanyahu) ผู้นำพรรคลิคุด (Likud Party) ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายค้านไม่คัดค้านการแต่งตั้งครั้งนี้ โดยเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลในระบบประชาธิปไตยต้องมาจากการเลือกตั้ง ไม่ใช่การสั่งการผู้นำ

4. อนาคตของสันติภาพตะวันออกกลาง

นายยัสเซอร์ อาราฟัต ผู้นำองค์การปลดปล่อยปาเลสไตน์ (PLO) ได้แสดงความเสียใจและตกใจในอาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับนายยิตซัค ราบิน นายกรัฐมนตรีอิสราเอล และหวังว่าทั้งชาวอิสราเอลและชาวปาเลสไตน์จะไม่ปล่อยให้เหตุการณ์นี้มาทำลายกระบวนการสันติภาพได้

ในส่วนของประเทศอาหรับ สื่อมวลชนภายใต้การควบคุมของรัฐในซีเรียและอิรัก รายงานการลอบสังหารนายราบินเพียงอย่างเดียว ไม่มีการแสดงทัศนะใด ๆ ขณะที่รัฐบาลรัฐในอ่าวเปอร์เซีย คือ กาตาร์ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์และโอมาน ประณามการลอบสังหาร และหวังว่าจะไม่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการสันติภาพ เช่นเดียวกับซาอุดีอาระเบีย คูเวต และบาห์เรน

ลิเบียเป็นอาหรับเพียงประเทศเดียวที่ออกมาแสดงความยินดีอย่างเป็นทางการต่อการเสียชีวิตของนายราบินโดยสำนักข่าวของรัฐรายงานว่าผู้ก่อการร้ายเช่นนายราบินเป็นหนึ่งในกลุ่มที่ก่ออาชญากรรมต่อชาวปาเลสไตน์และประชาชนอาหรับ

นายซิมอน เปเรส รักษาการนายกรัฐมนตรีอิสราเอล ยืนยันต่อประธานาธิบดีฌาคส์ ชีรัค (Jacques Chirac) แห่งฝรั่งเศส ขณะมาร่วมพิธีฝังศพนายราบินว่า กระบวนการสันติภาพในตะวันออกกลางจะต้องดำเนินต่อไป และการเลือกตั้งของชาวปาเลสไตน์ จะมีขึ้นตามกำหนดในวันที่ 20 มกราคม ค.ศ. 1996 อิสราเอลจะคืนอำนาจการปกครองตนเองแก่ชาวปาเลสไตน์ในดินแดนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจอร์แดนต่อไป โดยเฉพาะการถอนทหารอิสราเอล ออกจาก 7 เมืองตามข้อตกลงสันติภาพ (เมืองแรกที่เริ่มถอนแล้วตั้งแต่วันที่ 25 ตุลาคม ค.ศ. 1995 คือเมืองเจนนิน ก่อนหน้านั้นอิสราเอลคืนอำนาจการปกครองตนเองแก่ชาวปาเลสไตน์ที่ฉนวนกาซาและเมืองเจรีโคเมื่อ 18 เดือนที่ผ่านมา) อิสราเอลเริ่มถอนทหารอีกครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน ค.ศ. 1995 หลังหยุดชะงักไป 2 วัน เนื่องจากเหตุการณ์ลอบสังหารนายราบิน และได้เปิดดินแดนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจอร์แดนให้เดินทางผ่านไปมาได้อีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ชาวปาเลสไตน์เข้าไปทำงานในอิสราเอลได้เช่นเดิม

การเสียชีวิตของนายราบินคงจะทำให้กระบวนการสันติภาพล่าช้าลงไป รัฐบาลอาหรับที่ยังไม่ลงนามในข้อตกลงสันติภาพกับอิสราเอลก็จะถ่วงเวลาต่อไป เพราะเห็นว่าอิสราเอลยังไม่มี ความมั่นคงเพียงพอที่จะทำตามคำมั่นสัญญาในข้อตกลงได้ ขณะที่เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศอิสราเอลกลับเห็นว่า การเสียชีวิตของนายราบินเป็นการกระตุ้นให้ฝ่ายที่สนับสนุนสันติภาพรวมตัวกันมากขึ้น และอาจช่วยดึงซีเรียเข้าร่วมกระบวนการสันติภาพได้

ปัญหาที่สำคัญคือนายเปเรสจะมีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะสานต่อกระบวนการสันติภาพหรือไม่ เพราะแม้จะร่วมมือกับนายราบินมาตั้งแต่ต้น แต่นายเปเรสเป็นผู้ที่นิยมซ้ายและไม่ได้รับความนิยมจากประชาชนทั่วไป รวมทั้งไม่มีอิทธิพลในพรรคแรงงานเท่า นายราบิน จึงถูกมองว่าเป็นคนอ่อนเมื่อเทียบกับนายราบิน นายเปเรสจะต้องสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากชาวยิว และประสานความคิดเห็นที่แตกแยกระหว่างผู้สนับสนุนและผู้คัดค้านกระบวนการสันติภาพให้ไปด้วยกันได้

ส่วนการที่นายเปเรสจะประกาศยุบสภาเพื่อเลือกตั้งก่อนกำหนดในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1996 โดยจะอาศัยคะแนนเสียงคงเป็นไปได้ยาก โดยนักสำรวจความคิดเห็น เห็นว่า นายเปเรส ยังได้รับความนิยมน้อยและไม่เป็นที่เชื่อถือของผู้ลงคะแนนที่เป็นกลางที่จะทะเลาะแค้นให้ นอกจากนี้ การจัดทำให้มีการเลือกตั้งจะต้องใช้เวลา 3 เดือน ซึ่งถึงเวลานั้น กระแสความเห็นใจ หรือความสงสารก็จะลดลงตามเวลา ในขณะที่ไม่มีสมาชิกพรรคแรงงานคนใดโดดเด่นเท่ากับนายราบิน การที่พรรคคลิคุตซึ่งเป็นฝ่ายค้านจะมีโอกาสขึ้นมาเป็นรัฐบาลจึงเป็นไปได้ อันจะทำให้กระบวนการสันติภาพหยุดชะงักลง เพราะนายเบนจามินเนตันยาฮู ผู้นำพรรคคลิคุต วิพากษ์วิจารณ์นโยบาย ความมั่นคง และความตกลงสันติภาพ ของรัฐบาลอยู่เรื่อย ๆ แต่พรรคคลิคุตเองก็ไม่มีนโยบายแน่ชัดในเรื่องนี้

กระบวนการสันติภาพต้องดำเนินต่อไป และรัฐบาลสหรัฐคงต้องผลักดันอย่างเต็มที่ แม้จะไม่มีนายราบิน ซึ่งอาจต้องพยายามมากขึ้น เพราะนายราบินเป็นผู้มีชื่อเสียงและอิทธิพล ทำให้ประสบผลในการลงนามความตกลงให้ชาวปาเลสไตน์ปกครองตนเองในฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจอร์แดนและฉนวนกาซา รวมทั้งยังผลักดันให้มีการเจรจากับซีเรีย เรื่องการถอนทหารอิสราเอลออกจากที่ราบสูงโกลัน

บรรณานุกรม

- นันทนา เตชะวณิชย์. **ประวัติศาสตร์ตะวันออกกลาง**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2539.
ยูพเรศ สรณอัติต์. "อิสราเอลบุกเลบานอน 2525". **จุดสารชุดเบื้องหลังเหตุการณ์ปัจจุบัน**, 96
(สิงหาคม 2525), หน้า 1-48.
- สมเกียรติ อ่อนวิมล. "ปัญหาในเลบานอนและงานสร้างสันติภาพในตะวันออกกลางของประชาชาติ
ธิปไตยจัดแห่งอียิปต์". **จุดสารชุดเบื้องหลังเหตุการณ์ปัจจุบัน**, 91 (ตุลาคม 2524.)
อุ้นตา นพคุณ. "สงครามยิว-อาหรับ เดือนตุลาคม 2516". **จุดสารชุดเบื้องหลังเหตุการณ์ปัจจุบัน**,
44 (ธันวาคม 2516).
- สยามจดหมายเหตุ** ปีที่ 20 ฉบับที่ 3 13-19 มกราคม 2538 หน้า 82-84.
"_____". ปีที่ 20 ฉบับที่ 34 18-24 สิงหาคม 2538 หน้า 951.
"_____". ปีที่ 20 ฉบับที่ 41 6-12 ตุลาคม 2538 หน้า 1143-1146.
"_____". ปีที่ 20 ฉบับที่ 48 24-30 พฤศจิกายน 2538 หน้า 1343-1344
"_____". ปีที่ 20 ฉบับที่ 49 1-7 ธันวาคม 2538 หน้า 1371-1372.
- Cameron, J. **The Making of Israel**. London : Secker & Warburg, 1976.
- Herbst, L. "The Final Solution of the Zionist Entity-a Seenario", **The Intelligence Digest** (16-30
December 1994).
- Khouri, F.J. **The Arab-Israeli Dilemma**. 2 ed. New York: Syracuse University Press, 1976.